

. . . máy nán nhang tá lòng thành kính đái vái mát vá anh hùng dân tác có công báo quác an dân . . .

Cùng nhau xin xám. (Hình: VT)

Hái nhá đái quá, nghe ngái ta nói Sài Gòn có Lăng Ông Bà Chiáu, tôi cá táng “Lăng Ông Bà Chiáu” tác là lăng cáa “vá cháng ông Chiáu, bà Chiáu”. Sau này, lên Sài Gòn đi hác, tôi má biát Lăng Ông Bà Chiáu là Lăng cáa Tá quân Lê Văn Dáyát, mát khai quác công thán đái nhà Nguyán.

“Ông” là cách gái tôn kính cáa dân chúng đái vái Ngài, kiáng gái báng tên háy. Ngái ở Sài Gòn gái “Lăng Ông Bà Chiáu” cháng qua là Lăng nám sát bên cánh chá Bà Chiáu, và đá phân biát vái Lăng Cha Cá (Giám Mác Bá Đa Lác, ngái Viát tháng gái là “Cha Cá”, tên tác cáa Ngài là Pierre Joseph Georges Pigneau de Báhaine) ở khu vác Tây Bác Sài Gòn, nay là bùng binh Cáng Hòa. Lăng Tá Quân táa ở cá khu đát gá ngay vá trí đác đáa vái bán mát tián háng ra bán con đáng cáa quán Bình Thánh, mát trác lăng là đáng Vũ Tùng. Khuán viên lăng ráng vái nhiáu cây cá thá và thám cá xanh mát. Náu xuái theo hai con đáng lán là Đánh Tiên Hoàng và Phan Đáng Láu đáu đi ngang qua Lăng Tá Quân.

Tá quân ván nái tiáng linh áng tá trác năm 1975. Ngài là ngái Kinh, nháng ngái Hoa ở Sài Gòn rát sáng kính Ngài, bái lá lúc sinh tián nám quyán táng trán thành Gia Đánh, Ngài táo điáu kián cho há làm ăn, buôn bán, an cá lác nghiáp nái vùng đát mái phía Nam này.

Phán má cáa Đác Tá Quân và phu nhân Đá Thá Phán xây cát kiáu dáng rát bánh tháng, nám má tròn tháp nhá quá tráng xá đái úp xuáng, không trang trí hoa ván, ráng cháu cáp gác nhá các ngái má quan quyán ngày xáa. Ngoài cáng tam quan, sá sá ba chá đái tá toáng: Tháng Công Miáu. “Công” là tá gái tôn kính đái vái ngái đán ông, Tháng Công tác là “ông lán trên cao”. Không hiáu tái sao dân đáa pháng không gái là “Miáu Ông”, “Đánh Ông” mà lái gái là

“Lăng Ông”?

Bài Văn bia ca ngợi T Quân, tßng truyßn do ông Hoàng Cao Khßi

Ngày cuối năm, Lăng T Quân tßp nßp ngßi đßn thßp nhang khßn vái, xin keo, cßu phúc. Bên trong Tißn đßn, Trung đßn, Chánh đßn sâu hút lúc nào cũng có khói hßng bát ngát, tißng mõ đßu đßu cßa ngßi qußn đßn mßi lßn khách thßp phßng xßp vái lßy không ngßng khua lßc cßc. Không phßi ngày rßm, mừng Mßt, ngày vía, ngày kß T Quân, nhßng ngßi đßn thßp nhang khßn Ông ra vô nßm nßp. Nhißu lßng chim sß, nhang đèn, gißy vàng mã đßc bày bán trßc cßng lăng. Ngßi bán cß thßy ai vào lăng là đßn đß chào mßi mua chim phóng sinh làm phúc, giá bán mßi chßc mßi con chim sß 60 ngàn đßng. Tôi quan sát nhßng chú chim đang nhßy nhót trong lßng, hình nhß chúng đã bßc tß lông cánh nên khó bß bay cao, bay xa đßc, thßxong không bao lâu cũng “quay vß” cái lßng cßa ngßi bán thôi.

Tißn đßn có ba đôi câu đßi khßc trên gỗ phßng thßng, chß sßn nhß vàng trên nßn đen. Mßt bßc hoành phi đßi tß đß chß “Thánh Đßc Cao Thâm” và ba đôi câu đßi treo hai bên vách đßn. Trung đßn có năm đôi câu đßi chßm khßc tinh vi ôm theo hai hàng cßt gß, cây nào cây nßy đen mun, bóng lßng lßn bßng vòng tay mßt ngßi lßn. Ba bßc hoành phi đßi tß đß chß “Thiên Thu Sùng Bái” và “Nam Bßc Đßng Khâm”. Cßt gß tròn lßn chßm nßi rßng bßn móng đen bóng vßn cßt tinh tß, sßc sßo.

Tißn đßn, Trung đßn đßu có bàn thß đßt bßc tranh lßn vß truyßn thßn T quân thßi giß chßc tßng trßn Gia Đßnh thành.

Tuy câu đßi Tßn đßn không đßp, sß chß trên câu đßi không nhißu nhß câu đßi Tßn đßn, nhßng tôi thích hai cßp câu đßi Tßn đßn hßn. Câu đßi ngßn gßn, ý nghĩa, khí thß hào hùng tóm tßt sß nghißp, chißn công tiêu bißu và lòng kính trßng cßa ngßi đßi sau đßi vßi T Quân. Cßp thß nhßt là “Lßng tßng tài năng thiên cß lßu phßng huyßn Bßc khuyßt/Anh hùng khí tißt bách niên trßc tích tráng Nam cßng”, nghĩa là tßng hißn tài năng ngàn năm lßu tißng thßm nßi cßa Bßc nhà vua/ Anh hùng khí tißt ghi thành sß tích mßt cõi nßc Nam. Cßp thß hai đß “Quân thánh thßn trung Thß Nßi phong công thôi đß nhßt/ Đßa linh nhân kißt Rßch Gßm phát tích đßnh vô song”, nghĩa là: Vua sáng tôi hißn trßn Thß Nßi chißn công lßn hßng nhßt/ Đßt linh

ng i gi i n i R ch G m sinh ra không có ng i th hai. Tháng 1 năm 1801, ngài cùng Chúa Nguyễn Ph ́c Ánh và ba t ng khác đánh chi m c a bi n Th N i, chi n th ng vang d i quân Tây S n. Đ a danh R ch G m, nay thu c huy n Cai L y, t nh Ti n Giang, là n i sinh ra T Quân.

Gian đi n nào cũng có ng i kh n vái, nh ng ng i dân t p trung vào gian Trung đi n nhi u nh t, b i l ngoài vi c c u T quân phù h cho an khang, th nh v ng, công vi c làm ăn thu n bu m xuôi gió thì ng i ta còn có... xin x ́m, gi i x ́m. Hóa ra, ngoài tài kinh bang t th , c m quân d p lo n, an đ nh b c i thì ngài còn có thêm tài xem... bói (!)B n ng kim lo i cao c m t gang tay, m i ng đ ng m t trăm cái th tre d p d p cao c chi c đũa ăn c m, đ c đánh s t 00 đ n 99, luôn kêu lách cách, lách cách đ u đ u theo nh p l c trên đôi tay cung kính nâng cao quá đ u đ u c a quý thi n nam, tín n . Khi có m t th tre r t ra ngoài, ng i xin l y hai mi ng g h ́nh qu x ́oai đ a lên kh n: “N u Ông đ ng ý cho con x ́m này, xin Ông cho keo m t s p m t ng a” r i tung hai mi ng g lên cho r t xu ng đ t. Keo m t s p m t ng a ng i xin s trao th tre cho ông qu n đi n đang ng i g ́o m ́o sách ra tra c u, nghe ông qu n đi n ê a gi i nghĩa, r i m gi y bút mang theo chép qu x ́m mang v nhà. Còn keo hai s p ho c hai ng a là ph i kh n l i, xin l i t đ u, ba l n không đ c (“S b t quá tam”) là “Ông không cho”, ph i v h ́m khác đ n xin l i. H ai xin đ c qu x ́m nói t t thì m t m ́y h n h , qu x u thì bí x , bu n bã, t an i coi nh x xui cu i năm, đ u năm m i vào xin Ông qu khác.

Tôi h i m t ch kho ng năm m i tu i vái xin x ́m th nào, ch nói: “Thì c kh n: L y Đ c Th ng Công T Quân, con tên gì, h gì, bao nhiêu t i, xin Ông cho con m t qu , mu n h i Ông v vi c gì thì c nói vào”. Ch còn vui v h i tôi mu n xin Ông cái gì ch kh n gi ́m cho. Tôi tr l i: “Đ , cá m n ch , em t kh n đ c r i”. Ch ng l tôi nói tôi vào l ́ng đ xem xin x ́m ch h ng ph i đ xin x ́m. Mà đ đây ng i ta giúp đ nhi t tình, vô t , ch h ng ph i kh n thuê l y ti n nh chùa H ng ngoài B c.

Uy nghi nh t là Chánh đi n, n i đ t b c t ng đ ng T quân cao 2.65m đ c t c t th ng i trên (gh) đ i k , áo mũ tri u ph c uy nghi, tay c m ngang thanh b o ki m. Chánh đi n cũng có c t tròn cao ng t, r ng múa v n quanh, bàn th hoành tráng h n, v ́ng l ng, xiêm y, ng a, binh khí ki u x a bày hai bên chái đ c l b nh chu n b s n sàng cho Ngài s p s a lên đ ng đi đầu đó.

T Quân sinh năm Giáp D n (1764), c m tỉnh H c H . T ng truy n, ng i c m tỉnh H c H th n thái uy nghi, khí th l m li t, có tài l c thao, tr n m c. Đ ng th i, các n c lân bang đ u khi p s oai phong, g i Ngài là “C p g m Đ ng Nai” (Đ ng Nai ch khu v c Nam b). M t ông khách nói giá binh khí trong chánh đi n là binh khí c a T Quân s đ ng ngày x a, nói r i ông l y tay xoa lên binh khí xong xoa vào đ u mình đ “l y hên”. Tôi nhìn k thì th y không ph i

váy, đây chá là đá phác chá có tính cách táng tráng đá thá thôi, vì binh khí này cán báng gá tháng sán đen váa nhá váa nhá, đá gãy. Phán kim loái đáu binh khí báng đáng thau nhá, máng và yáu, không thá gây sát tháng. Náu thác sá Ngái sá đáng máy món binh khí trong đán thá này thì Ngái cháng bao giá nái danh “Cáp Gám”.

Lá nhát là trong Chánh đán ngoài mát bác hoành phi chám nái bán chá đái tá “Uy Trán Háo Thiên”, nghĩa là uy thá trán áp lán hán trái; bên trái có hình hai đáu trián vuáng và mát sá chá rát nhá, nhìn xa không đác đác cá (có lá nás cáa Vua Thiáu Trá ban bác hoành này cho Ngái sau khi giái oan) thì không tháy có câu đái nào trên cát cá. Tái đá ý xem rát ká đái cát lán chám ráng vàng ván quanh kiáu “Láng Long Triáu Nguyát” hai bên bàn thá, nháng tìm mãi mà không tháy cái chân ráng nào. á vá trí chân ráng, ngái i thá chám đã thá vào đó hình đám mây ván vũ, nên ngái i xem có thá hiáu chân ráng đang á tá thá n trong mây nên nhìn bên ngoài không tháy.

Tác truyán, theo quy đánh thái phong kián, chá có vua mái đác dùng hình ánh ráng có chân năm móng, còn quan lái chá đác dùng hình ánh ráng bán móng, đào kép pháng tuáng thì trang phác đán vai vua, quan tháu ráng ba móng mà thôi. Không cho tháy chân ráng, không kháng đánh năm móng hay bán móng, phái cháng ngái i thá chám hình ráng trên Chánh đán Tá quân muán ám chá đán vá án Lê Văn Khôi - ngái i con nuôi tài ba cáa Tá Quân ngày xáa? Không muán dùng hình ánh ráng bán móng tháp hán nhà vua, nháng cũng không dám công khai dùng ráng năm móng cho Ngái, ngái i thá chám biáu lá sá kính ná Ngái có tài năng, đác đá ngang nhà vua, hàm ý bát phác vua Minh Máng mát cách kín đáo cháng? Sát bàn thá Chánh đán có mát hàng rào gá sán đá chán ngái i lá vào bên trong, có lá quán láng sá ai đó vào trong rái chám cháa váng láng, táng đáng? Ai muán tháp nhang khán thì cá tháp vào lá háng to phía ngoài hàng rào. Vì váy mà Chánh đán váng láng hán các đán bên ngoài. Cá lá Chánh đán Tá Quân là nái duy nhát có tiáng chim se sá hát ráu ra ráu rát thát thanh bình, vui vá giáa lòng mát thành phá náo nhiát, án ào và ô nhiám.

Lúc báy tám tuái, tái đác đác mát bài văn táa đá “Lê Văn Khôi đánh cáp” trong sách Quác ngá xáa. Nái dung bài nói vá viác Tá Quân muán thá uy vái vua Cao Miên, bán má đáu tráng, mát sai con nuôi mình là Lê Văn Khôi ăn mác nhá lính tháng biáu đán tay không đánh cáp cho vua Cao Miên xem. Má đáu bài văn là câu: “Lê Văn Khôi, con nuôi Tá Quân Lê Văn Duyát, ngái i cao lán, kháe mánh, giái i võ nghá...” Cho đán bây giá, tái ván còn nhá nháng câu văn mô tá trán thá háng giáa cáp và ngái i thát là án n táng: “Tiáng tráng thúc đáng đáng, cáp đác má cáa chuáng lián phóng vát ra”, “Khôi đáu chát khán xanh, mình trán đáng khá háng dáng tián vào đáu tráng. Cáp đáp đáu xuáng đát, ván mình phóng vào Khôi. Khôi tráng ngái i qua mát bên, tung chân đá lián hai các vào báng cáp, cáp bát ngáa đánh bách xuáng đát, gáo lên đá đái”, “Cáp thu mình lái, rái chám lên nháy bá vào, hai chân trác tát tháng vào Khôi, Khôi lán lá tránh né, cáp mát đà chái đáu xuáng đát”, “Thánh linh, Khôi váng tay đám tháng vào trán cáp, cáp vá óc lán quay ra chát lián tái chá. Vua Cao Miên mát xanh lá cát không còn hát máu”.

“Duyệt tét lính bát trời Khôi chém đáu, vì cuác chái sao lái dám giát chát cáp.” Vua Cao Mián hát lái xin tha cho Khôi là ngá i có tài, Duyệt tát nói: “Thá này nác tái nhiáu vá sá ká, tác gái mát ngá i”. Tá đó, vua Cao Mián cáng sá nác Nam”.

Ông quán Lăng tóc đá bác, nói ông làm á đây hán má i năm rái. Thái điám này còn ra vô thoái mái, chá đán đám giao tháa, tá mừng Mát cho đán mừng Ba Tát Nguyên đán thì ngá i đáng đán không có chá chen chân, cá cây trong lăng thì xá xác hát do ngá i ta “hái lác”. Cháa lái máy cây thát nát, cây đá cá thá lán quá, hái không đác nên há không báng đi thôi. Năm ngoái, ban quán lý lăng váa tá chác đái tu, quét vái, sán sáa lái nháng chá há háng, xóa đi các dòng chá “ká niám...” và các hình thù trát quát cáa mát sá du khách kém ý thác vá lên khu vác má.

Ngày cuái năm, hay ngày đáu năm mái, đán viáng Lăng Tể Quân, đát trác má phán Ngái và Chánh thát phu nhân bó hoa tá i nho nhá, tháp trên bàn thá Ngái máy nén nhang tá lòng thành kính đái vái mát vá anh hùng dân tác có công báo quác an dân, cáu mong năm Canh Đán đán Ngái phù há cho bá tánh phúc lác thá đái dào. Xin ai đó đáng “láu đáu ká niám”, đáng vát cây bá lá trong khuôn viên lăng đán xác xá, âu cũng là bày tá lòng kính tráng Tể Quân mát cách chân thành mà đán gián, hán là cám táng nám nhang trám đát tán nghi ngút khói đán nghát thá trác đán thá.